

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ Т.Ф. Бірюкова
(підпис)
« _____ » _____ 2024

**НАДІЙНІСТЬ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
РОБОЧА ПРОГРАМА**

підготовки бакалаврів

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності 054 «Соціологія»

освітньо-професійна програма «Соціологія», «Соціологія медіації та кримінології»

Укладач: Сорокіна Олександра Сергіївна, к.філос.н., доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № __ від “ ” _____ 2023 р.
Завідувач кафедри соціології

_____ В.О. Скворець
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № __ від “ ” _____ 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

_____ Н.В. Горло
(підпис)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ Ю.О. Приймак

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ М.А. Лепський

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
		Цикл професійної та практичної підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність 054 – «Соціологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		Освітньо-професійна програма – «Соціологія»	2-й
	Лекції		
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 3 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	24 год.	4 год.
		Практичні	
		12 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	78 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Надійність соціологічної інформації» полягає у вивченні проблематики надійності, включаючи формування навичок визначення та створення механізмів забезпечення надійності інформації на етапах створення концептуальних засад дослідження, проектування супровідної документації дослідження, оформлення і презентації результатів соціологічного дослідження.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Надійність соціологічної інформації» є: вивчення сутності та значення надійності соціологічної інформації для усієї системи соціального знання; визначення умов програмування соціологічного дослідження, що забезпечить отримання надійної соціологічної інформації; вивчення процедур забезпечення надійності вимірювання соціальних характеристик; аналіз умов надійного збору соціологічної інформації за допомогою методів спостереження, аналізу документів, експерименту та опитування; вивчення правил складання анкети соціологічного дослідження, з метою забезпечення збору надійної соціологічної інформації; вивчення умов роботи з первинною соціологічною інформацією; вивчення способів комп'ютерної обробки даних, що забезпечать надійність

висновків; вивчення методів аналізу таблиць одномірного та двомірного розподілу, та підходів до якісного представлення отриманої соціологічної інформації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність та показники надійності соціологічної інформації;
- специфіку помилок, що виникають на різних етапах проведення прикладного соціологічного дослідження;
- технологію визначення та усунення помилок у конкретних соціологічних дослідженнях;
- логіку отримання надійної соціологічної інформації;
- методи забезпечення надійності вимірювання у соціології.

вміти:

- розробляти ескіз, програму, робочий план, інструментарій конкретного соціологічного дослідження, визначати помилки цього етапу проведення соціологічного дослідження;
- мати навички системного аналізу соціальних проблем і явищ;
- володіти технологією аналізу отриманих соціологічних даних;
- аналізувати якість інструментарію соціологічного дослідження;
- визначати надійність нормативних документи дослідження;
- створювати та презентувати звіт соціологічного дослідження, що відповідає вимогам надійної соціологічної інформації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

- 1) здатність визначати критерії надійності соціологічної інформації та її рівень;
- 2) здатність визначати похибки надійності, її джерела та механізми попередження;
- 3) здатність інтерпретувати числові та нечислові соціологічні дані;
- 4) складати ескіз соціологічного дослідження;
- 5) складати проекти соціологічних досліджень із заздалегідь заданим рівнем надійності соціологічної інформації;
- 6) коректно інтерпретувати отримані дані та формувати на їх основі рекомендації та будувати прогнози.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Надійність соціологічної інформації» є невід'ємною частиною підготовки соціологів, яка базується на сформованих навичках створення організаційних та методологічних документів дослідження («Програмування соціологічних досліджень»), збору соціологічних даних («Методи збору соціологічної інформації»), розрахунку моделей вибіркової сукупності та організації роботи інтерв'юєрської мережі («Організація вибіркового соціологічного дослідження»), аналізі отриманих результатів дослідження на основі комп'ютерних програм обробки соціологічної інформації («Методи обробки соціологічної інформації»). Презентація результатів соціологічного дослідження в звітах, матеріалах для публікації в ЗМІ, підготовка монографій тощо, а також реалізація нормативних

документів з організації соціологічного дослідження актуалізує вивчення цієї дисципліни.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади забезпечення надійності соціологічної інформації

Тема 1. Вступ до навчального курсу «Надійність соціологічної інформації»

Об'єкт, предмет, мета та завдання навчального курсу «Надійність соціологічної інформації». Вирішення проблеми надійності соціологічної інформації на методичному, методологічному та організаційно-процедурному рівнях. Значення надійності соціологічної інформації для соціологічного знання, а також для прогнозування, планування та процесів прийняття рішень. Поняття надійної соціологічної інформації. Поняття достовірності, вірогідності та надійності інформації. Відмінності у вітчизняних та зарубіжних підходах до розуміння надійності соціологічної інформації. Надійна та якісна соціологічна інформація. Надійність соціологічної інформації у забезпеченні якості соціологічного знання. Якість мети, якість засобу та якість результату соціологічного дослідження.

Тема 2. Історія розвитку поглядів на надійність соціологічної інформації

Історія розвитку наукових поглядів на надійність соціологічної інформації. «Надійність соціологічної інформації» у системі епістимологічного знання. Пошук надійного способу вивчення суспільства у роботах соціологів: О. Конт, М. Вебер, Е. Дюркгейм. Погляди сучасних соціологів на можливість отримання надійної інформації засобами соціології. Концепція «соціологічного реалізму» В. Аутвейта.

Тема 3. Надійність програми соціологічного дослідження

Загальні вимоги до програми соціологічного дослідження. Експліцитність програми, логічна послідовність усіх елементів програми, гнучкість програми. Специфіка програми теоретико-прикладного та практично-прикладного дослідження. Вимоги до розгортання проблеми соціологічного дослідження, правильне визначення мети та завдань дослідження в забезпеченні надійності соціологічної інформації. Попередній системний аналіз об'єкта дослідження. Теоретична та емпірична інтерпретація й операціоналізація ключових понять дослідження. Правила визначення показників та ретельної побудови основного ряду індикаторів соціологічного дослідження. Вимоги до формулювання гіпотез соціологічного дослідження.

Тема 4. Надійність вибірки соціологічного дослідження

Статистичний підхід до репрезентативності вибірки. Випадкові та систематичні помилки репрезентативності. Способи визначення помилки вибірки при різних видах відбору респондентів. Стандартизація описання вибірки соціологічного дослідження. Правила реалізації кожної сходинки відбору респондентів. Причини ускладнення визначення репрезентативності для складних, дво і більше ступеневих вибірок. Шляхи подолання проблеми репрезентативності складних вибірок. Актуальність нестатистичного способу відбору респондентів. Математична, статистична та соціологічна репрезентативність.

Тема 5. Надійність вимірювання соціальних характеристик

Правила побудови еталону вимірювання. Квантифікація соціальних характеристик. Квазіметричність вимірювання. Роль дослідника у процесах вимірювання в соціології. Вимоги до побудови шкал. Специфіка побудови шкал різних типів. Способи перевірки вимірювання на надійність та їх значення для отримання надійної соціологічної інформації. Обґрунтованість вимірювання. Логічні міркування на основі досвіду та здорового глузду; тест за еталонною групою; пошук незалежного критерію; використання методу судей; побудова індексів. Емпіричний та теоретичний тип обґрунтованості соціологічних даних. Стійкість вимірювання. Прийоми контролю стійкості вимірювання: повторне вимірювання; використання декількох осіб для вимірювання однієї якості; розщеплення шкали. Правильність та точність вимірювання. Роль дрібності метрики у забезпеченні точності вимірювання. Відсутність розкиду інформації, погана відрізняюча здатність сусідніх пунктів шкали.

Тема 6. Операції зі шкалами у забезпеченні надійності соціологічної інформації

Рангування у забезпеченні надійності соціологічної інформації. Види рангування. Процедури рангування, у підвищенні надійності інформації отриманої у ході вимірювання. Оцінка рівня стійкості результатів рангування. Метод попарних порівнянь у підвищенні надійності отриманої інформації. Обмеження квантифікації первинних соціологічних даних. Обмеження вимірювання в соціології. Співвимірність якісних показників, які фіксуються різними шкалами в межах одного дослідження. Операції з числами, допустимі для номінальних, метричних та порядкових шкал. Форми розподілу величин фіксованих різними шкалами, а також з використанням шкал відкритого типу, де полюс найбільших значень не фіксований і може набувати будь-яких величин. Обмеження вимірювання соціальних явищ.

Розділ 2. Емпіричні засади забезпечення надійності соціологічної інформації

Тема 7. Надійність спостереження як методу збору первинної соціологічної інформації

Сутність спостереження як методу збору первинних соціологічних даних. Сильні та слабкі сторони цього методу. Ситуації коли спостереження є найбільш прийнятним методом вивчення соціальних явищ. Недоліки спостереження як методу. Помилки усереднення, крайніх оцінок та контрасту. Правила, забезпечення надійності спостереження.

Тема 8. Надійність аналізу документів як методу збору первинної соціологічної інформації

Специфіка роботи з документальною інформацією. Сильні та слабкі сторони методу аналізу документів. Прийомів визначення міри достовірності даних, які містить документ. Умови довіри до інформації, що міститься в особистих документах. Способи забезпечення надійності інформації, що отримується методом контент-аналізу.

Тема 9. Надійність опитування як методу збору первинної соціологічної інформації

Сутність опитування як методу збору первинної соціологічної інформації. Особливості інтерв'ю та анкетування. Правила проведення опитування, дотримання яких сприятиме підвищенню надійності інформації. Термін проведення опитування. Правила поведінки інтерв'юєрів. Помилки збору соціологічної інформації.

Тема 10. Надійність експерименту як методу збору первинної соціологічної інформації

Специфіка інформації отриманої в ході експерименту. Вимоги до проведення експерименту. Правила організації експерименту. Поведінка організаторів та відбір учасників. Помилки, які допускаються при зборі інформації цим методом. Застосування інформації отриманої методом експерименту у соціології. Методи перевірки експерименту на надійність.

Тема 11. Надійність використання тестових методик у соціології

Особливості застосування тестів у соціології. Сфери застосування тестів. Правила та можливості тестів у забезпеченні надійної соціологічної інформації. Вимоги до організації проведення тестів з метою отримання соціологічної інформації. Поширення результатів тестів. Помилки тестування. Методи перевірки результатів тестування на надійність.

Тема 12. Надійність інструменту соціологічного дослідження

Основні правила складання анкети соціологічного дослідження. Сутність анкети соціологічного дослідження. Типи запитань, можливості їх послідовного використання у забезпеченні отримання максимально надійного результату. Запитання-фільтри, запитання-пастки, запитання, що перевіряють та ін. Вимоги

до правильної постановки запитань у анкеті. Змістовні та допоміжні запитання. Основні вимоги до змістовних запитань: валідність, стислість та однозначність. Способи доведення валідності: логічне обґрунтування, емпіричне обґрунтування та статистичне обґрунтування. Помилки формулювання запитань в анкеті. Помилки формулювання запитань. Помилки формулювання віяла відповідей. Неоднозначність понять, які використовуються, некоректність, два запитання в одному, тенденційні пояснення до запитання. Помилки формулювання віяла відповідей. Невідповідність запитання та відповіді; неповнота множини варіантів відповідей; оцінки шкали. Правила вибору оптимальної шкали.

Тема 13. Надійність обробки та аналізу первинної соціологічної інформації

Програмне забезпечення обробки первинної соціологічної інформації. Функціональні блоки операцій пакетів обробки соціологічної інформації: налаштування на конкретне дослідження, операції контролю та корекції даних, операції перетворення введених даних, операції математично-статистичного аналізу, операції візуального представлення та виведення результатів підрахунків. SPSS, SAS, BMDP, OCA, DA-система. Аналіз одномірного розподілу. Попереднє впорядкування інформації за допомогою статистичного групування та побудови статистичних таблиць. Правила побудови таблиць одномірного розподілу. Прийоми порівняння декількох таблиць. Міра центральної тенденції. Мода. медіана. Міра варіації. Графічна подача даних соціологічного дослідження. Горизонтальна та вертикальна гістограма, полігон розподілу, діаграма. Робочі та ілюстративні графіки.

Тема 14. Надійність аналізу двовимірного розподілу та встановлення взаємозв'язків між показниками

Аналіз двовимірних таблиць. Сутність двовимірного аналізу. Принципи побудови кореляційних таблиць. Коефіцієнт кореляції та рівняння регресії. Способи виявлення взаємозв'язку між даними. Хі-квадрат, коефіцієнти Чупрова та Крамера, Пірсона. Кореляційні зв'язки Рангові коефіцієнти кореляції Спірмена і Кендела. Значимість статистичних показників для забезпечення надійності соціологічної інформації. Можливості використання матриці значимості відмінностей від середнього. Методи багатовимірної статистики. Факторний та кластерний аналіз. Математична культура соціолога.

Тема 15. Надійність повторних та порівняльних досліджень

Види та специфіка повторних та порівняльних досліджень. Міжнародні та міжрегіональні, панельні, повторні, повторні когортні та повторні трендові дослідження. Загальні вимоги до повторних та порівняльних досліджень. Можливості співставлення двох і більше досліджень. Обґрунтування суттєвості або не суттєвості відмінностей за порівнюваними показниками. Відмінності якісного складу генеральної сукупностей дослідження у забезпеченні надійності інформації. Проблема ідентичності або можливості співставлення

методик збору первинних даних. Оптимальний інтервалу часу проведення повторного або порівняльного дослідження. Послідовність дій при аналізі даних повторних та порівняльних досліджень.

Тема 16. Надійність якісного дослідження

Особливості методології якісного соціологічного дослідження. Недоліки «жорстких» методів щодо вивчення соціальних процесів. Можливості якісного підходу у отриманні надійної соціологічної інформації. Вимоги до організації якісних досліджень. Роль позиції дослідника у якісному дослідженні. Методи забезпечення надійності інформації якісного дослідження: співставлення розповідей з реальними фактами; виявлення протиріч та неузгодженостей у розповідях респондентів; співставлення з аналогічними обставинами у житті інших людей; порівняння отриманих даних з даними отриманими з інших джерел інформації. Метод триангуляції для перевірки об'єктивності дослідника при проведенні інтерпретації даних якісного дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі			усього	у тому числі				
		л	Сем.	сам. роб.		л	Сем.	сам. роб.		
				І.З.					І.З.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Розділ I. Теоретичні засади забезпечення надійності соціологічної інформації										
Тема 1. Вступ до навчального курсу «Надійність соціологічної інформації»	5	2		3		6	2		4	
Тема 2. Історія розвитку поглядів на надійність соціологічної інформації	5	2		3		6	2		4	
Тема 3. Надійність програми соціологічного дослідження	5		2	3		7		2	5	
Тема 4. Надійність вибірки соціологічного дослідження	5		2	3		7		2	5	
Тема 5. Надійність вимірювання соціальних характеристик	5		2	3		7		2	5	
Тема 6. Операції зі шкалами у забезпеченні надійності	5		2	3		7		2	5	

соціологічної інформації										
Разом за розділом 1	30	4	8	18		40	4	8	28	
Розділ 2. Емпіричні засади забезпечення надійності соціологічної інформації										
Тема 7. Надійність спостереження як методу збору первинної соціологічної інформації	5	2		3		5			5	
Тема 8. Надійність аналізу документів як методу збору первинної соціологічної інформації	5	2		3		5			5	
Тема 9. Надійність опитування як методу збору первинної соціологічної інформації	5	2		3		5			5	
Тема 10. Надійність експерименту як методу збору первинної соціологічної інформації	5	2		3		5			5	
Тема 11. Надійність використання тестових методик у соціології	6	2		4		5			5	
Тема 12. Надійність інструменту соціологічного дослідження	6	2		4		5			5	
Тема 13. Надійність обробки та аналізу первинної соціологічної інформації	6	2		4		5			5	
Тема 14. Надійність аналізу двовимірного розподілу та встановлення взаємозв'язків між показниками	8	2	2	4		5			5	
Тема 15. Надійність повторних та порівняльних досліджень	8	2	2	4		5			5	

Тема 16. Надійність якісного дослідження	6	2		4		5			5	
Разом за розділом 2	60	20	4	36		50	0	0	50	
Усього годин	90	24	12	54		90	4	8	78	

5. Теми лекційних занять

2	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 1. Вступ до навчального курсу «Надійність соціологічної інформації»	2	2
2	Тема 2. Історія розвитку поглядів на надійність соціологічної інформації	2	2
3	Тема 7. Надійність спостереження як методу збору первинної соціологічної інформації	2	
4	Тема 8. Надійність аналізу документів як методу збору первинної соціологічної інформації	2	
5	Тема 9. Надійність опитування як методу збору первинної соціологічної інформації	2	
6	Тема 10. Надійність експерименту як методу збору первинної соціологічної інформації	2	
7	Тема 11. Надійність використання тестових методик у соціології	2	
8	Тема 12. Надійність інструменту соціологічного дослідження	2	
9	Тема 13. Надійність обробки та аналізу первинної соціологічної інформації	2	
10	Тема 14. Надійність аналізу двовимірного розподілу та встановлення взаємозв'язків між показниками	2	
11	Тема 15. Надійність повторних та порівняльних досліджень	2	
12	Тема 16. Надійність якісного дослідження	2	
	Усього	24	4

6. Теми практичних занять

2	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 3. Надійність програми соціологічного дослідження	2	2
2	Тема 4. Надійність вибірки соціологічного дослідження	2	2
3	Тема 5. Надійність вимірювання соціальних характеристик	2	2
4	Тема 6. Операції зі шкалами у забезпеченні надійності соціологічної інформації	2	2
5	Тема 14. Надійність аналізу двовимірного розподілу та встановлення взаємозв'язків між показниками	2	
6	Тема 15. Надійність повторних та порівняльних досліджень	2	
	Усього	12	8

7. Самостійна робота

5	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 1. Вступ до навчального курсу «Надійність соціологічної інформації»	3	4
2	Тема 2. Історія розвитку поглядів на надійність соціологічної інформації	3	4
3	Тема 3. Надійність програми соціологічного дослідження	3	5
4	Тема 4. Надійність вибірки соціологічного дослідження	3	5
5	Тема 5. Надійність вимірювання соціальних характеристик	3	5
6	Тема 6. Операції зі шкалами у забезпеченні надійності соціологічної інформації	3	5
7	Тема 7. Надійність спостереження як методу збору первинної соціологічної інформації	3	5
8	Тема 8. Надійність аналізу документів як методу збору первинної соціологічної інформації	3	5
9	Тема 9. Надійність опитування як методу збору первинної соціологічної інформації	3	5
10	Тема 10. Надійність експерименту як методу збору первинної соціологічної інформації	3	5
11	Тема 11. Надійність використання тестових методик у соціології	4	5
12	Тема 12. Надійність інструменту соціологічного дослідження	4	5
13	Тема 13. Надійність обробки та аналізу первинної соціологічної інформації	4	5
14	Тема 14. Надійність аналізу двовимірного розподілу та встановлення взаємозв'язків між показниками	4	5
15	Тема 15. Надійність повторних та порівняльних досліджень	4	5
16	Тема 16. Надійність якісного дослідження	4	5
	Усього	54	78

Індивідуальні завдання

За результатами вивчення курсу студент має підготувати та захистити роботу (проект вибіркової сукупності).

8. Види контролю і система накопичення балів

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Надійність соціологічної інформації» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на практичному занятті:

3-4 бали – повне та правильне виконання завдань, наявність розрахункової схеми, вміння чітко та послідовно розповісти про хід його розв'язання;

2 бали – повне та правильне виконання завдань із наявністю незначних похибок, наявність розрахункової схеми, вміння розповісти про основний хід його розв'язання

1 бал – часткове рішення;

0,5 бали – спроба розв’язання завдання;
0 балів – відсутність будь-якого рішення.

Оцінювання відповідей на колоквіумі:

2 бал – чітка повна змістовна відповідь на питання, висока аргументованість відповіді;

1 бал – змістовна, частково структурована відповідь на питання;

0,5 бали – змістовне доповнення;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення тематичного розділу у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання поточних контрольних робіт:

7-8 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

5-6 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

3-4 бали – поверховий виклад матеріалу;

1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться наприкінці вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№	Вид контрольного заходу, кількість контрольних заходів, кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за один контр.захід	Усього балів
1.	Поточна контрольна робота	3	8	24
2	Колоквіум (усна доповідь)	6	2	12
3	Практичне заняття	6	4	24
Разом				60

Поточний контроль знань		Екзамен		Сума
Атестація 1	Атестація 2	Індивідуальне завдання	Письмова робота	
30	30	20	20	100

Підсумковий контроль включає 40 балів, які розподіляються за такою схемою: 20 балів – індивідуальне завдання; 20 балів, що розподіляються за наступною схемою: 10 балів за виконання тестових завдань; 5 балів – відповідь на теоретичне запитання; 5 балів – виконання практичного завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Акімова О. В. Статистика в малюнках та схемах : навч. посібник для ВНЗ / О. В. Акімова, О. С. Дубинська. Київ : [Центр учб. літ.], 2016. 168 с.
2. Вигоднер І. В. Теорія ймовірностей та математична статистика : навч. посібник / І. В. Вигоднер, Т. П. Білоусова, Т. П. Ляхович / М-во освіти і науки України, Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 336 с.
3. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітківська / за ред. А. З. Підгорного. Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. 450 с.
4. Статистика : навч.-метод. посібник для самот. вивчення дисципліни : для ВНЗ / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т водного господарства та природокористування ; [авт. кол.: Н. Б. Кушнір та ін.]. Київ: Центр учб. літ., 2016. 204 с.
5. Щурик М. В. Статистика : навч. посібник для вузів усіх рівнів акредитації / М. В. Щурик / М-во освіти і науки України. Львів : Магнолія 2006, 2016. 562 с.

Додаткова:

1. Барковський В. В. Теорія ймовірностей та математична статистика : навч. посібник / В. В. Барковський, Н. В. Барковська, О. К. Лопатін. 5-те вид. Київ : Центр навч. літ., 2016. 424 с.

2. Електронні реєстри: європейський досвід створення та використання: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2021. 271 с.
3. Електронні реєстри: напрями використання: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна та М.В. Пугачової; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2021. 364 с.
4. Електронні реєстри: стан в Україні: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2021. 636 с.
5. Єдина інформаційна база даних / Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/20309.html> (дата звернення: 05.08.2022).
6. Інформація про кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб / Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://www.minre.gov.ua/page/kilkist-zareyestrovanyh-vpo-stanom-na-13-kvitnya-2020-r> (дата звернення: 05.08.2022).
7. Лугінін О. Є. Статистика : підручник для вчз / О. Є. Лугінін, С. В. Фомішин, О. М. Дудченко / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : ЦУЛ, 2016. 608 с.
8. Людський розвиток в Україні. Пріоритети національної політики мінімізації асиметрії українського ринку праці / кер. авт. кол. О.І. Цимбал; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ: Академ-періодика, 2021. 210 с.
9. Сімкіна О. В. Змістовний аспект поняття «соціальний захист» та основні засади його втілення на європейському просторі. Державне управління: удосконалення та розвиток. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_7_4 (дата звернення: 15.08.2022).
10. Соціальні моделі сталості інфраструктурних галузей в умовах сучасної кризової ситуації (на прикладі освіти та охорони здоров'я України після 2019 року): кол. моногр. / В.М. Новіков, З. Сіройч, Ю.О. Карягін, В.В. Черніченко / за наук. ред. д.е.н., проф. В. Новікова: Нац. акад. наук. Укр., Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи; Ін-т укр.-польск. співпраці; Вищ. школ. тур. та ін-х мов у Варшаві. Київ–Варшава, 2022. 94 с.
11. Шевчук П.Є. Закономірності формування статеві-вікової структури населення України URL: <https://dse.org.ua/arhcive/12/4.pdf> (дата звернення: 05.08.2022).

Інформаційні ресурси

1. Соціальна та демографічна статистика URL: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=395#section-0> (дата звернення: 15.08.2022).
2. Махортов Ю.О., Телічко Н.А. Управління системою соціального захисту в Україні в умовах впливу сучасних міжнародних економічних відносин «Інтелект XXI»: наук. журн. / Нац. ун-т харч. технол., ін-т проблем конкуренції. Київ. №3. 2017. С. 23-29.
3. Про внесення змін до порядку надання щомісячної адресної допомоги: Постанова від 3 листопада 2021 р. № 1134 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
4. Спеціальна моніторингова місія в Україні: тематичний звіт. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/6/246201.pdf> (дата звернення: 05.08.2022).
5. Прогнозна оцінка рівня бідності в Україні у 2022 році за трьома сценаріями розвитку соціально-економічних процесів внаслідок російсько-української війни URL: <https://idss.org.ua/arhiv/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D0%B7%20%D0%B1%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%202022%20.pdf>